

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ
ԱԿԱԴԵՄԻԱ**

2020/2021 ուսումնական տարի

**«ԻՐԱՎԱՍՏԵՂԾ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ՏԵԽՆԻԿԱ» ԱՌԱՐԿԱՅԻ
Հ Ա Ր Ց Ա Շ Ա Ր**

1. «Իրավաստեղծ գործունեություն և իրավաբանական տեխնիկա» դասընթացի նպատակը և խնդիրները:
2. Իրավաստեղծ գործունեության հասկացությունը և սկզբունքները:
3. Իրավաստեղծ գործունեության իրավական հիմքերը:
4. Իրավաստեղծ գործունեության տեսակները, օրինաստեղծ գործունեության առանձնահատկությունները:
5. Իրավաստեղծ գործունեության փուլերը:
6. Օրենսդրության համակարգումը:
7. Իրավական ակտի հասկացությունը:
8. Իրավական ակտի տեսակները:
9. Սահմանադրական օրենքները, դրանց կարգավորման առարկան:
10. Օրենսդրական նախաձեռնության իրավունքը, քաղաքացիական նախաձեռնության իրավունքը:
11. Միջազգային պայմանագրերը, որպես ՀՀ իրավական համակարգի բաղկացուցիչ մաս:
12. ՀՀ սահմանադրական դատարանի որոշումների առանձնահատկությունները:
13. Դատական ակտերի առանձնահատկությունները:
14. Իրավական ակտերի ստորադասությունը:
15. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման կարգը, մեթոդաբանությունը և ֆինանսավորումը:
16. Նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերը ներկայացնելը և հրապարակելը:
17. Իրավական ակտերի փորձաքննության և պետական գրանցման կարգը:
18. Օրենսդրական ակտերի նախագծերի պետական իրավական փորձաքննության առանձնահատկությունները:
19. Օրենսդրական ակտերի միջազգային փորձաքննությունը:
20. Ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտերի և տեղական ինքնակառավարման մարմինների նորմատիվ իրավական ակտերի պետական իրավական փորձաքննության և պետական գրանցման կարգը:
21. Իրավական ակտին ներկայացվող ընդհանուր պահանջները:
22. Իրավական ակտի լեզուն:
23. Իրավական ակտի կառուցվածքը, իրավական ակտերի մասերը:
24. Իրավական ակտի ընդունման օրը:

25. Իրավական ակտի անվանման հիշատակումը և վերնագիրը:
26. Իրավաբանական հասկացությունների, տերմինների և հղումների կիրառումը:
27. Իրավաբանական (օրենսդրական) տեխնիկայի լրացուցիչ կանոնները:
28. Իրավական ակտերի հրապարակումը:
29. Իրավական ակտերի ուժի մեջ մտնելը:
30. Անհատական ակտի ուժի մեջ մտնելու առանձնահատկությունները:
31. ՀՀ օրենքների և ԱԺ որոշումների հրապարակման ու ուժի մեջ մտնելու կարգը:
32. Այլ իրավական ակտերի հրապարակման ու ուժի մեջ մտնելու կարգը:
33. Հրապարակման ոչ ենթակա իրավական ակտերը, անհատական և ներքին իրավական ակտերի ուժի մեջ մտնելն ու ուղարկելը:
34. Իրավական ակտերի պաշտոնական և ոչ պաշտոնական հրապարակման եղանակներն ու կարգը:
35. Իրավական ակտերի պահանջների կատարումն ու հասարակության իրազեկումը:
36. Իրավական ակտերի գործողության ժամկետը:
37. Նորմատիվ իրավական ակտով սահմանված ժամկետի որոշումը:
38. Իրավական ակտերի գործողությունը ժամանակի ընթացքում:
39. Իրավական ակտերի գործողությունը տարածության մեջ:
40. Իրավական ակտերի գործողությունն անձանց շրջանակներում:
41. Իրավական ակտերի մեկնաբանումը:
42. Իրավական ակտերի պարզաբանումը:
43. Իրավական ակտերի կիրառման անալոզիան:
44. Իրավական ակտերի հաշվառումը:
45. Իրավական ակտերի համակարգումը:
46. Իրավական կոլիզիաների լուծման կանոնները:
47. Իրավական ակտերի հանրային քննարկումը:
48. Իրավական ակտերի ընդունման, հրապարակման և կիրառման կարգի պահանջների նկատմամբ հսկողությունն ու դրանց խախտման համար պատասխանատվությունը:

Իրավագիտության ամբիոնի վարիչ՝

Ա.Եզեկյան

ՆՈՐՄԱՏԻՎ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ա) նորմատիվ իրավական ակտեր

1. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրություն (2015 թվականի փոփոխություններով)
2. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրություն (ընդունվել է 1995թ. հուլիսի 5-ին, փոփոխություններ են կատարվել 2005թ. նոյեմբերի 27-ին):
3. Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին Եվրոպական կոնվենցիա (1950թ. նոյեմբերի 4):
4. Քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքների մասին միջազգային դաշնագիր՝ կից կամընտիր արձանագրությամբ (1966թ. դեկտեմբերի 16):
5. Տնտեսական, սոցիալական և մշակութային իրավունքների մասին միջազգային դաշնագիր (1966թ. դեկտեմբերի 16):
6. «Հայաստանի անկախության մասին» հռչակագրին համապատասխան ընդունված օրենսդրական ակտերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը (ընդունվել է 1990թ. դեկտեմբերի 10-ին):
7. «Նախկին ԽՍՀՄ, ՀԽՍՀ, Հայաստանի Հանրապետության մի շարք օրենքներ և Հայաստանի Հանրապետության Գերագույն խորհրդի մի շարք իրավական ակտեր ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը (ընդունվել է 2006թ. նոյեմբերի 28-ին):
8. «Իրավական ակտերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենք (ընդունվել է 2002թ. ապրիլի 3-ին):
9. «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենք (ընդունվել է 2004թ. փետրվարի 18-ին):
10. Հանրապետության Նախագահի 1997թ. մայիսի 6-ի «Հայաստանի Հանրապետության մարզերում պետական կառավարման մասին» հրամանագիրը:
11. Հանրապետության Նախագահի 2007թ. հուլիսի 18-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և նրան ենթակա պետական կառավարման այլ մարմինների գործունեության կազմակերպման կարգը սահմանելու մասին» թիվ ՆՀ-174-Ն հրամանագիրը:
12. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 1996թ. հունվարի 15-ի «Գերատեսչական նորմատիվ ակտերի պետական գրանցման կարգի» թիվ 395 որոշումը:
13. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2002թ. հուլիսի 11-ի «Հասարակության իրավական ակտերի մասին իրազեկման և իրավական ակտերի հաշվառման կարգերը հաստատելու մասին» թիվ 1146-Ն որոշումը:
14. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2005թ. հոկտեմբերի 20-ի «Գործատուի ներքին և անհատական իրավական ակտերի հրապարակման, հաշվառման, պահպանման և արխիվացման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 1882-Ն որոշումը:
15. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2009թ. օգոստոսի 13-ի «Նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի բնապահպանության բնագավառում կարգավորման ազդեցության գնահատման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 921-Ն որոշումը:
16. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2009թ. սեպտեմբերի 10-ի «Նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի բյուջետային բնագավառում կարգավորման ազդեցության գնահատման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 2021-Ն որոշումը:
17. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2009թ. սեպտեմբերի 23-ի «Նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի առողջապահության բնագավառում կարգավորման ազդեցության գնահատման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 1104-Ն որոշումը:
18. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2009թ. հոկտեմբերի 15-ի «Նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի տնտեսական, այդ թվում՝ նաև փոքր և միջին ձեռնարկատիրության բնագավառում կարգավորման ազդեցության գնահատման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 1159-Ն որոշումը:

19. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2009թ. հոկտեմբերի 22-ի «Նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի հակակոռուպցիոն բնագավառում կարգավորման ազդեցության գնահատման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 1205-Ն որոշումը:
20. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2009թ. հոկտեմբերի 29-ի «Նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի մրցակցության բնագավառում կարգավորման ազդեցության գնահատման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 1237-Ն որոշումը:
21. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2009թ. հոկտեմբերի 29-ի «Հայաստանի Հանրապետության իրավական ակտերի պաշտոնական թարգմանությունների իրականացման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 1245-Ն որոշումը:
22. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2010թ. հունվարի 14-ի «Նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի՝ սոցիալական պաշտպանության ոլորտում կարգավորման ազդեցության գնահատման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 18-Ն որոշումը:

բ) հիմնական գրականություն

1. Արդարադատության իրավունքի իրացումը Հայաստանի Հանրապետության դատական համակարգում: (Մոնիտորինգի արդյունքներ), Գ.Ղազինյան, Վ.Քոչարյան, Հ.Ղուկասյան, Ա.Հարությունյան, Վ.Ենգիբարյան, - Եր., Ասողիկ, 2009թ. - 220 էջ:
2. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության մեկնաբանություններ, ընդհանուր խմբագրությամբ՝ Գ.Հարությունյանի, Ա.Վաղարշյանի. Երևան: «Իրավունք», 2010, 1086 էջ:
3. Հարությունյան Գ.Գ., Իրավունքի գերակայության սահմանադրական երաշխիքները, Երևան, Նժար, 2003. - 73 էջ:
4. **Սաֆարյան Գ.Հ.**, Իրավաստեղծ որոշումների ձևավորման գործընթացում օբյեկտիվ գործոնների ազդեցության մի քանի հարցեր («Իրավագիտության հարցեր» միջբուհ. ժողովածու, 2001թ., № 2):
5. **Սաֆարյան Գ.Հ.**, Իրավաստեղծ գործունեության և օրենսդրության զարգացման հիմնահարցերը Հայաստանի Հանրապետությունում: - Եր.: ԱՌՏ, 2004թ. - 256 էջ:
6. **Ստեփանյան Հ.Մ.**, Իրավունք և օրենսդրություն, Հայաստանի պետության և իրավունքի տեսության և պատմության հիմնահարցեր, Երևան, 1998թ., էջեր 36-45:

գ) լրացուցիչ գրականություն

1. **Ապիյան Ն.**, Օրինականությունը և անձի իրավունքների ամրապնդումն իրավական պետության պայմաններում, «Օրինականություն», Երևան, 2004թ., № 26, էջեր 9-14:
2. Հայաստանի Հանրապետության վարչական իրավունք: Ուսումնական ձեռնարկ / ընդհանուր խմբագրությամբ՝ Գ.Դանիելյանի. - Երևանի պետ. համալս. - ԵՊՀ. հրատ., 2012, 704 էջ:
3. **Վաղարշյան Ա.Գ.**, Պետության և իրավունքի տեսություն-2, Դասախոսություններ / Արթուր Վաղարշյան: ԵՊՀ. - Եր.: Հեղինակային հրատարակություն, 2011, 448 էջ:
4. **Խաչատրյան Հ.Մ, Սաֆարյան Գ.Մ.**, «Որոգայթ փառացը» որպես Սահմանադրության առաջին փորձ, «Սահմանադրական դատարանի տեղեկագիր», Երևան, 1997թ., № 2:
5. **Ավագյան Ռ.Օ.**, Հայ իրավական մտքի գանձարան, Երևան, 2002թ. - 507 էջ:
6. **Սամուելյան Խ.**, Հին հայ իրավունքի պատմությունը: Հատոր 1., Եր, 1939թ.:
7. **Ներսեսյանց Վ.Ս.**, Իրավագիտություն: Իրավունքների և պետության ընդհանուր տեսության դասընթացի ներածություն, Երևան, Նժար, 2002. - 284 էջ: